

BIBLE PRO DNEŠEK: MANŽELSTVÍ – DAR Z RÁJE

„I řekl Hospodin Bůh: "Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou." Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Každý živý tvor se měl jmenovat podle toho, jak jej nazve. Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Ale pro člověka se nenašla pomoc jemu rovná. I uvedl Hospodin Bůh na člověka mrákotu, až usnul. Vzal jedno z jeho žeber a uzavřel to místo masem. A Hospodin Bůh utvořil z žebra, které vzal z člověka, ženu a přivedl ji k němu. Člověk zvolal: "Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla! Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest."“ (Gn 2,18-23)

Roman Mach, teolog

U tohoto tématu bych se chtěl soustředit na 2 klíčové texty Písma. Ten první je z Matoušova evangelia, devatenácté kapitoly, verš třetí až šestý:

Přistoupili k němu farizeové, aby ho pokoušeli. Říkali: „Je dovoleno, aby člověk propustil svou ženu z jakéhokoli důvodu?“ On jim odpověděl: „Nečetli jste, že ten, který stvořil člověka, od počátku, učinil je jako muže a ženu? A řekl: ‚Proto člověk opustí otce i matku a přilne ke své ženě a ti dva budou jedno tělo‘, takže již nejsou dva, ale jedno tělo. Co tedy Bůh spojil, ať člověk neodděluje!“

Tento text nás vede do knihy Genesis, druhé kapitoly, k verši 23 a 24. Čteme zde, že člověk zvolal: "Toto je kost mých kostí a tělo z mého těla. Ať muženou se nazývá, vždyť z muže vzata jest. Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě, a stanou se jedním tělem."

Rád bych se zastavil u několika formulací z tohoto krásného poetického textu. "Kost z mých kostí a tělo z mého těla", to není jen hezká poezie, ale je to vyjádření blízkého příbuzenství. V tomto případě se týká manželů, jinde v Písmu také jiných rodinných vztahů. Lában například řekne svému synovci Jákobovi: "Ty jsi má kost a mé maso".

Formulace "opustí a přilne" rovněž znamená víc, než by se na první pohled zdálo. Dvě hebrejská slůvka v pozadí tohoto vyjádření jsou jinde ve Starém zákoně používána v kontextu smlouvy s Hospodinem, jejího uzavření či porušení práva. Například když někdo opustí svá původní božstva a přilne k Hospodinu a uzavře smlouvu s ním. Příkladem mohou být texty jako Dt 10,20, kde čteme: "Hospodina svého Boha se budeš bát, jemu bude sloužit, k němu přilneš a v jeho jménu budeš přísahat." O kapitolu dále, ve verši 22 a 23 čteme, že je třeba milovat Hospodina svého Boha, chodit pro všech jeho cestách a přimknout se k němu.

To, že muž a žena tedy budou jedno tělo, bude až výsledkem tohoto opuštění a připojení se. Již zde tedy čteme, že do manželství se vstupuje cestou smlouvy. O tom hovoří i jiné texty Písma jako Malachiáš 2,14: "...protože Hospodin je svědkem mezi tebou a ženou tvého mládí, vůči níž jsi byl nevěrný, ačkoliv ona je tvou družkou, ženou tvé smlouvy." Nebo Přísloví 2,16: "Moudrost tě ochrání před cizí ženou, která opouští druha svého mládí, a na smlouvu svého Boha zapomíná."

Formulace, že muž opustí otce i matku, zní zajímavě zejména v kontextu té praktické tradice v Izraeli, kde to byla obvykle žena, která opustila svůj dům, aby se připojila k svému muži. To, že muž opustí, naznačuje či ukazuje, že vztah, do kterého vstupuje, vztah k jeho manželce, bude primární a převyší jeho předchozí vztah a závazek vůči rodičům.

A pak čteme to známé: "A budou jedno tělo." Intimita završuje, nikoliv ustanovuje, takto definovaný nejbližší příbuzenský a zároveň smluvní svazek. Intimita ani nevyčerpává plný

význam těchto slov "budou jedno tělo". "Tělo" jako termín označující člověka může zdůrazňovat tělesný rozměr, ale obvykle se jedná o označení celé bytosti. Také Pán Ježíš se k tomuto textu vrátí slovy: "Takže již nejsou dva, ale jedno tělo." Tato jednota zahrnuje více než intimní spojení. Hovoříme tady o holistickém sdílení životů, o prostoru jednoty, do kterého patří žít spolu pod jednou střechou, být si nejbližšími osobami, citovou oporou, blízce sdílet své životy. Tento jazyk nejbližšího příbuzenství je základem nerozlučitelnosti manželství, vyjádřené později v Mt 19.

Jestliže jsme studovali biblické texty, rád bych zmínil i něco málo z té druhé strany rovnice, tedy z těch praktických dopadů a důsledků konání nebo nekonání podle Písma. Existují seriózní studie, které hovoří o tom, že dobré manželství statisticky prodlužuje délku života, zlepšuje celkové zdraví v celé řadě faktorů, zvyšuje naději na uzdravení v případě vážného onemocnění, a mění negativní vzorce v lidském chování. Zajímavé je, že soužití bez sezdání v těchto ohledech takovéto výsledky nevykazuje.

Jiná studie se zabývala praktickým "dědictvím rozvodů". Jedná se o studii, která po 25 let sledovala 131 dětí z rozvedených manželství a překvapivě ukázala, že důsledky rozvodu se nevyčerpávají utrpením během krize a rozchodu, ale jen přetrvávají ještě na dlouho potom. Takže když budu citovat: "V rozporu s tím, co jsme si dlouho mysleli, se hlavní dopad rozvodu neprojeví během dětství či dospívání. Namísto toho se objeví v dospělosti, v období důležitých vážných vztahů, když nastane čas zvolit si životního partnera a založit rodinu. Tady dopady rozvodu vrcholí."

Když tyto věci shrneme: Celoživotní závazek, kterým je manželství, představuje požehnání i velkou odpovědnost. I v manželství tedy platí, že to duchovní a vztahové musí jako první a předcházet všemu ostatnímu.

Jeroným Klimeš, klinický psycholog

Představte si, že se domluvíte s kamarádkou, že vyrazíte na výpravu do Himálají. Před tou výpravou si musíte říct, co všechno si sbalíte na tu cestu, že to rozhodně nebude jenom příjemná cesta, že to bude místy hodně náročná cesta, že vám budou už docházet síly, a že to opravdu chcete absolvovat. Že do toho chcete investovat své úspory, síly, energii i svůj čas. A takový projekt je i manželství.

Je to takový ten okamžik, kdy ti lidé jsou najednou schopni spolu nést dobré i to zlé. A jsou na to připraveni, dělají to vědomě. Takové to implicitní nastavení, že ponesu s tím druhým i to zlé, vzniká automaticky, kdy ten člověk najednou zjistí, že by toho druhého neopustil, ani kdyby se stala nějaká tragédie. To znamená, že manželství je přesně tenhle ten pocit, kterej je ještě vynásobený tím, že se ti lidé pro to rozhodnou - že oni to ví a jsou na to předem připraveni.

V moderní době je velice snadné manželství rozbít. Dneska se nám manželé v pátek pohádají a v pondělí můžou bydlet každý v jiném bytě. Není to fakticky problém. Naproti tomu se morálka manželská mnohem zhoršila. Dřív lidé věděli, že musí skousnout a snášet dobré i zlé. Dneska to je podle toho, jak se momentálně cítíte. Necítím se dobře a proto je to důvod ukončit vztah - i když tam prostě mám třeba dítě. Dneska je diktát citů: cítím, proto musím jít! Nemyslím na to, že tady je nějaký projekt, něco je třeba dokončit, dokončit výchovu dětí. Prostě necítím se dobře, pane doktore. Co by to bylo za život? To jsou ty klasické řečnické otázky, které tady slychávám. Stejně jako zemědělec nemůže ignorovat roční dobu, protože se mu nechce, a musí na jaře zasívat, v létě zalívat a na podzim sklízet, tak ani ve vztahu si nemůžeme dělat, co nás napadne, co zrovna cítíme. Musíme jet podle toho, jak se objektivně vztahy vyvíjejí.

Úplně jednoduché pravidlo, které by mělo být alfou a omegou všech, každého manželského páru: "Chovám se k blízkým lidem (ke svému partnerovi a svým dětem) lépe, než se chovám k filmařům, kteří ke mně přijeli?" Moje manželka by neměla mít pocit, že se k vám chovám lépe, než se chovám k ní. Protože potom je to ta otázka: "Všude dobře, tak co doma?" Když půjdu k cizím lidem, budou se ke mně chovat lépe než vlastní manžel. Proč bych tedy měla být se svým manželem?

Já běžně klientů říkám: "Jak je možné, že tedy u Klimeše jste v 9 hodin, přesně řečeno v 8:58 zvoní zvonek, a když manželce slíbíte, že přijдете v pět, tak přijde v 7:30 a ani se neomluvíte, ani nezavoláte? Jak to, že se takhle rozdílně chováte k ženě, a úplně jinak se chováte ke Klimešovi?"

Jiné praktické opatření, které by si měli lidé znovu oprášit, protože to není nic nového, je tzv. manželský dluh, což je úplně jednoduše jev, kterej potká každé manželství. A to je totiž situace, kdy jeden partner má potřebu, kterou ten druhý člověk nemá. Úplně jednoduchý příklad: žena ráda chodí tančit, ale muž to nebaví. A tak teda buď tam nejde vůbec, anebo když ano, tak dělá všechno pro to, aby té ženě ukázal, že to bylo opravdu hloupý nápad. A dá jí to tak "sežrat", že ona si si to 2× rozmyslí příště, než půjde tancovat. To znamená vyjít druhému vstříc v potřebách, které má a já je necítím. Tedy trpět, když trpí moje žena, a její touha je moje touha, a moje touha je její touha.

Vždy je proto dobré si vzpomenout na Himaláje. Když partner nemůže, tak já se nemůžu tvářit, že se mě to netýká. Když s jiným člověkem visím na jednom laně (a manželství je takový stav), je třeba si velice vážit toho druhého partnera, protože když si ho nebudu vážit, tak skončíme oba dva dole.